

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv.III.22.000/2014/9.szám

A Kúria a Dr. Hankó Faragó Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Hankó Faragó Nóra ügyvéd) által képviselt felperesnek a Birher Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Birher Nándor Máté ügyvéd) által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Törvényszék előtt 2.P.20.752/2013. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.018/2014/3. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről 20. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül -meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt a felperesnek 150.000 (egyszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg az 1.082.600 (egymillió-nyolcvankettőezer-hatszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a keresetében a 2009. június 25-én elektronikus úton benyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatás iránti kérelmének elintézésével összefüggésben keletkezett 11.733.477 forint kára megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Arra hivatkozott, hogy az alperes nyilvánvalóan és kirívóan jogellenesen járt el, amikor a tévesen megállapított pontszám miatt utasította el a felperes támogatás iránti kérelmét, emiatt a támogatástól a felperes elesett, ezért azzal azonos összegű kár érte.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperes a saját hibája miatt esett el a támogatástól, miután az elsőfokú elutasító határozat nem zárta ki, hogy a felperes az integrált szántóföldi növénytermesztési célprogramban is területazonosítási kérelmet nyújtson be. Arra is hivatkozott, hogy a jogalkalmazása során nem volt kirívóan súlyos tévedése, eltérő álláspont esetén az a felróhatóság körén kívül esett. A felperes

csak olyan összegű kártérítésre jogosult, amelyet egyébként a 2009-es évben kapott volna.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 10.826.270 forintot és ennek késedelmi kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a perben az nem volt vitás, hogy a felperes a kárigényét, az alperes, mint államigazgatási szerv közhatalmi tevékenysége során kifejtett hatósági tevékenységével összefüggésben terjesztette elő, ahogy az sem volt vitás, hogy a felperes a rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette. Megállapította, hogy az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V.14.) FVM rendelet (R.) alapján a felperesnek a támogatás elnyeréséhez támogatási kérelmet, területazonosítási kérelmet és kifizetési kérelmet kellett benyújtani, ebben a sorrendben. Az R. 2010. május 31-ig hatályban volt 39. § (1) bekezdése értelmében a támogatási kérelmet benyújtott ügyfélnek - a jogerős elutasító határozattal, vagy jogerős eljárást megszüntető végzéssel rendelkező ügyfél kivételével - a kifizetési kérelmet megelőzően, de legkésőbb május 15-ig, a 2010. május 14-i hatállyal történt módosítás alapján 2010-ben június 9-ig, elektronikus úton területazonosítási kérelmet kell benyújtani az alpereshez. A kifizetési kérelmet az nyújthatja be, aki területazonosítási kérelmet nyújtott be [R. 42. § (1) és (2) bekezdése]. Az ítéletének indokolásában az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a felperesnek valóban 2010. június 9-ig lehetősége lett volna területazonosítási kérelem benyújtására az integrált szántóföldi növénytermesztési célprogramban, függetlenül attól, hogy 2010. április 29-én az elsőfokú határozattal a gyümölcs- és szőlőtermesztési célprogramban előzetesen jóváhagyott területekre területazonosítási kérelmet nyújtott be, de csak abban az esetben, ha 2010. május 15-ig, illetőleg 2010. június 9-ig az alperes nem hozza meg a jogerős, elutasító másodfokú határozatát. Erre figyelemmel megállapítható, hogy a felperes már az R-ben megjelölt határidő lejártát megelőzően jogerős elutasító határozattal rendelkezett, ezért azon kivételi kör alá tartozott, akik számára a jogszabály nem engedi meg a területazonosítási kérelem benyújtását. Az ítéletének indokolásában az elsőfokú bíróság megállapította azt is, hogy az alperes a felperestől valójában olyan magatartást vár el, amelyet jogszabály nemhogy nem ír elő, hanem kifejezetten kizár. Megállapította azt is, hogy az elsőfokú hatóság eljárása, amikor a felperes pontját tévesen állapította meg és joghatást fűzött egy közleményhez, melynek folytán részben elutasította a támogatás iránti kérelmet, nem minősül nyilvánvaló és kirívó jogsértésnek; a tévedést a másodfokú határozat visszavonása, majd az új eljárásban hozott elsőfokú határozat korrigálta. A felperes kára nem ezzel, vagyis nem az igazolt tagság figyelmen kívül hagyásával és a téves

jogértelmezéssel és jogalkalmazással keletkezett. A felperes azáltal esett el a támogatási összeg kifizetésétől, hogy az alperes olyan időpontban hozta meg a visszavonást követően a jogszabálynak megfelelő, helytálló pontozást tartalmazó, a támogatási kérelemnek az integrált szántóföldi növénytermesztési célprogramban is helyt adó határozatát, amikor a felperes számára már lejárt a területazonosítási kérelem elektronikus benyújtásának a lehetősége, majd annak nyomán a kifizetés igénylése. Rámutatott arra, hogy a felperes terhére az nem eshet, hogy az alperes elektronikus rendszere úgy van kialakítva, hogy a határidő lejártá után az elektronikus felület az ügyfél számára nem érhető el. Az alperes kötelezettsége annak technikai feltételét megteremteni és biztosítani, hogy a jogszabály alapján megítélt támogatáshoz az ügyfelek hozzájuthassanak.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését helybenhagyta. Megállapította az ítélet indokolásában, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a jogvita eldöntése által indokolt mértékben lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg, és abból az irányadó jogszabályok megfelelő alkalmazásával helytálló érdemi döntést hozott. Határozatában a perben felmerült valamennyi lényeges kérdésre kitért, kifejtett indokaival egyetértett. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság az ítéletében, hogy a felperes azáltal esett el a támogatási összegtől, mert az alperes olyan időpontban hozta meg a támogatási kérelemnek az integrált szántóföldi növénytermesztési célprogramban is helyt adó határozatát, amikor a felperes számára már lejárt a területazonosítási kérelem elektronikus benyújtásának, majd annak nyomán a kifizetés igénylésének a lehetősége. Az alperes ezt követően az új eljárásban született, a támogatási kérelemnek helyt adó határozat ellenére a területazonosítási kérelmet a 2011. augusztus 10-én hozott határozatával ismét elutasította, ezért a másodfokú megsemmisítő határozat következtében megismételt elsőfokú eljárásban, 2012. február 9-én került először a felperes abba a helyzetbe, hogy rendelkezett a területazonosítási kérelmet pozitívan elbíráló határozattal és kifizetési kérelemmel élhetett. A felperes területazonosítási kérelemmel a jogszabály kizáró rendelkezése értelmében nem élhetett, ezért nem a felperes magatartása eredményezte a támogatás elmaradásában megnyilvánuló kárt. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság az ítéletében, hogy az alperesnek az a jogellenes eljárás róható fel, hogy a támogatási kérelemnek, illetve azt követően a területazonosítási kérelemnek helyt adó határozatát olyan időpontban hozta meg, amikor a felperes számára a további - a területazonosítási kérelem, illetve a kifizetési kérelem benyújtására nyitva álló - határidő már eltelt. Utalt arra is, hogy az alperesnek, mint kifejezetten a mezőgazdasági agrár-

vidékfejlesztési támogatásokkal összefüggő végrehajtási feladatokat ellátó hatóságnak tudomással kellett bírnia a határidők és a kérelmek egymásra épülő speciális jellegéről, ezért vele szemben magasabb az elvárható gondosság mértéke. Késedelme az ügyfél jogosultságának megszűnését eredményezte, ezért kártérítési felelőssége fennáll. A másodfokú bíróság nem látott lehetőséget az alperes által indítványozott kármegosztás alkalmazására sem. A felperes az alperes döntéseivel szemben folyamatosan jogorvoslati kérelmeket nyújtott be, nem volt olyan mulasztás a felperes oldalán, amely kármegosztásra alapot adna. Nem tekinthető ilyen mulasztásnak az sem, hogy 2009. május 25-e és 2010. május 27-e között a felperes nem élt területazonosítási és támogatási kérelemmel. A jogszabályok egyértelmű rendelkezése folytán a kérelmei nyilvánvalóan elutasításra kerültek volna, azaz a kár elhárítására, vagy csökkentésére nem vezethettek volna.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és abban annak a hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan kármegosztás alkalmazását, harmadlagosan pedig az elsőfokú bíróság új eljárás és új határozat hozatalára utasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy tévesen állapította meg a jogerős ítélet a kártérítő felelősségét. A felperesnek a támogatási kérelem benyújtásától a támogatási kérelem jogerős elutasításáig lehetősége volt területazonosítási és kifizetési kérelem benyújtására. Ezért kizárólag a felperes terhére róható, hogy 2009. június 25-e és 2010. május 27-e között nem nyújtott be ilyen kérelmeket. A felperesnek felróható késedelem bizonyításaként hivatkozott arra, hogy ugyanannak az intézkedésnek két célprogramjában (integrált gyümölcs- és szőlőtermesztés és integrált szántóföldi növénytermesztés) a felperes okszerű indokkal nem magyarázható módon eltérően járt el. Álláspontja szerint a területazonosítási, majd azt követően a kifizetési kérelem előterjesztését az alperesnél folyamatban lévő eljárás - a felperes támogatási határozat elleni fellebbezésének elbírálása - nem zárta ki. Tévedett a másodfokú bíróság, amikor megállapította, hogy 2009. június 25-e és 2010. május 27-e között az alperes megakadályozta a felperes területazonosítási, majd kifizetési kérelem előterjesztésében, mert ebben az időben a felperes nem rendelkezett jogerős elutasító támogatási határozattal, vagy eljárást megszüntető végzéssel. Majd egy év állt a felperes rendelkezésére, hogy a kérelmeit benyújtsa; ezért tévedett a másodfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy az alperesnek felróható, hogy a felperes nem tudott a jogszabályban előírt határidőben kifizetési kérelmet előterjeszteni. A jogerős ítélet sérti a Pp. 206. § (1) bekezdését és a Pp. 221. § (1) bekezdését. Álláspontja szerint, amennyiben a felperes a támogatási kérelem benyújtását követően, de a jogszabályban előírt jogvesztő határidőn belül benyújtotta volna a kifizetési kérelmét, az elsőfokú hatóság a felperes támogatási kérelmének jogerős elutasítását követően több törvényes döntést

hozhatott volna; elutasíthatta volna a kérelmet, vagy felfüggeszthette volna annak elbírálását, a felperes pedig az elutasító döntés ellen fellebbezéssel élhetett volna. Az eljárás felfüggesztésére azért lett volna lehetősége az alperesnek, mert a felperes keresettel megtámadta a támogatási kérelmet elutasító döntést, a közigazgatási perben vizsgált kérdés előkérdése a kifizetési kérelem tárgyában indult ügynek, ezért köteles is lett volna az előkérdéssel érintett eljárást felfüggeszteni. Ténykérdés, hogy a felperes maga döntött úgy, hogy a jogszabályban meghatározott jogvesztő határidőben nem nyújt be fizetési kérelmet. E döntés közvetlenül eredményezte azt, hogy az alperes közigazgatási úton nem dönthetett a felperes kifizetési kérelméről, illetve a felperes rendes jogorvoslattal nem háríthatta el a számára hátrányos jogkövetkezmény beállítását. Amennyiben a felperes benyújtotta volna a kifizetési kérelmet, az alperes a közigazgatási eljárás keretében korrigálhatta volna a felperes javára a korábbi döntéseit, úgy, ahogyan azt a támogatási kérelem kapcsán is megtette. Mindezekre tekintettel, azért, mert az alperes elutasította a felperes támogatási kérelmét, a Ptk. 349. §-a alapján kárfelelőssége nem áll fenn, ugyanis a felperes meg sem kísérelte rendes jogorvoslattal elhárítani a kifizetés elmaradásából keletkező kárát. Tévedett akkor is a másodfokú bíróság, amikor nem állapította meg a felperes közreható magatartását. Álláspontja szerint a felperes nem tett eleget az együttműködési kötelezettségének a közigazgatási eljárás során. Ennek során nem csak a támogatási kérelem benyújtásának kötelezettsége terhelte; meg kellett volna kísérelnie a területazonosítási és kifizetési kérelmek benyújtását, illetve 2010. május 27-e előtt tájékozódnia kellett volna, hogy milyen lehetőségei vannak a kérelmek előterjesztésére. Ezek a kötelezettségek különösen arra figyelemmel terheltek, hogy maga is tisztában volt a kérelmekre irányadó, jogszabály által előírt záros határidőkkel, valamint azzal, hogy kifizetési kérelmet milyen feltételek teljesülése esetén terjeszthet elő. Hivatkozott más hasonló ügyre, amiben az ügyfelektől elvárható magatartás alapján kármegosztást alkalmazott a bíróság. Erre is figyelemmel 50%-os mértékben kérte a kártérítő felelősségének a megállapítását, mert a felperes magatartása is közrehatott a kár bekövetkezésében, illetve nem tett eleget a kárenyhítési kötelezettségnek. Hivatkozott a 2007. évi XVII. törvény 77. §-ára, amely kimondja, hogy az ügyfél vis maior kérelemmel elháríthatja a hátrányos jogkövetkezményeket, amennyiben a jogkövetkezmény az ügyféltől független, objektív ok, vagy körülményből ered. A jogintézményt az ügyfélnek az együttműködési kötelezettség körében kell igénybe vennie, ezért a kárenyhítés körében kell azt megítélni, hogy a felperes kimerítette-e a jogszabály által biztosított „jogorvoslati lehetőségeket”, melyek alapján az alperes elbírálhatta volna a kifizetési kérelmét. Azzal, hogy a felperes meg sem próbálkozott a hatóság eljárásából neki káros jogkövetkezmény kimentésére, nem

tett eleget a kárenyhítési kötelezettségének, ezért a jogerős ítélet sérti a Ptk. 340. §-át is.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes arra alapította az államigazgatási jogkörben okozott kártérítési követelését, hogy az alperes hibájából maradt el 2009-ben a támogatás kifizetése, a keresetében az alperes jogellenes eljárásával okozott vagyoni kára megtérítését kérte. A bíróság a jogerős ítélet indokolásában helyesen utalt a jogvita elbírálására irányadó anyagi jogi szabályokra. Ennek megfelelően a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 349. §-ának (1) bekezdésében meghatározott speciális törvényi feltételek meglétében kártérítésnek akkor van helye, ha a szerződésen kívül okozott kárért való általános polgári jogi felelősségnek, a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerinti együttes feltételei fennállnak. A Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy kára keletkezett, illetőleg az az alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben következett be. A felelősség alóli mentesülésre akkor van lehetőség, ha az alperes bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Ahhoz, hogy a felelősség kérdésében döntsön a bíróság, előbb a kártérítési felelősség három, a károsulti érdekkörbe eső és ott bizonyítási kötelezettséget jelentő feltételt kell bizonyítani, és csak ezután vizsgálendő az alperes magatartásának szubjektív jellemzője, annak felróhatósága, amelynél a mentesülés bizonyítása a károkozó kötelezettsége. Az alperes kártérítési felelősségét ennek alapján kellett vizsgálni, a marasztalása csak akkor történhet meg, ha megállapítható, hogy a jogellenes magatartása okozta a felperes kárát.

Az adott esetben ennek alapján azt kellett vizsgálni, hogy megvalósult-e az alperes oldalán olyan jogellenes és felróható magatartás, amellyel okozati összefüggésben áll az, hogy a felperes nem részesült a 2009-2010. gazdálkodási évre vonatkozó támogatásban az integrált szántóföldi növénytermesztési célprogramban.

Az nem volt vitatott, hogy az alperesnek az eljárása során az R. figyelembevételével kellett eljárnia. A jogerős ítélet helyesen alkalmazta és értelmezte az alperes eljárására vonatkozó jogszabályokat. Helytállóan állapította meg az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján, hogy a felperesnek a támogatás elnyeréséhez először támogatási kérelmet, majd területazonosítási kérelmet, és

végül kifizetési kérelmet kellett benyújtania. Okszerűen következtetett arra a jogerős ítélet, hogy a felperes azért esett el a támogatási összegtől, mert az alperes olyan időpontban hozta meg a támogatási kérelemnek az integrált szántóföldi növénytermesztési célprogramban is helyt adó határozatát, amikor a felperes számára már lejárt a területazonosítási kérelem elektronikus benyújtásának, majd annak nyomán a kifizetés igénylésének a lehetősége. Helyes az a megállapítás is, hogy a felperes 2012. február 9-én került először abba a helyzetbe, hogy rendelkezett a területazonosítási kérelmet pozitívan elbíráló határozattal és kifizetési kérelemmel élhetett. Helytállóan állapította meg azt is a jogerős ítélet, hogy a felperesnek 2010. június 9-ig volt lehetősége területazonosítási kérelem benyújtására - figyelemmel az R. 39. §-ának (1) bekezdésére - azonban a határidő lejártát megelőzően 2010. május 10-én jogerős elutasító határozattal rendelkezett, ezért a jogszabály kizáró rendelkezésére figyelemmel nem volt lehetősége a kérelem benyújtására. Ezért téves az alperesnek az az álláspontja, hogy ezt megelőzően, még a jogerős határozat meghozatala előtt, már be kellett volna nyújtania további kérelmeket (területazonosítási és kifizetési kérelmet). Helyesen hivatkozott a felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében arra, hogy jóhiszeműen és jogszerűen járt el, amikor a kérelme elsőfokú elutasítása és a fellebbezésének benyújtása után, a jogerős határozat ismerete hiányában, majd a jogerős határozat alapján, a jogszabály kizáró rendelkezése alapján nem nyújtott be területazonosítási kérelmet. Helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy az alperesnek az a jogellenes eljárása róható fel, hogy a támogatási kérelemnek, majd azt követően a területazonosítási kérelemnek helyt adó határozatát olyan időpontban hozta meg, amikorra a felperes számára a további, a területazonosítási és kifizetési kérelem benyújtására nyitva álló határidő már eltelt. Helytállóan utalt arra is a jogerős ítélet, hogy az alperesnek, mint kifejezetten a mezőgazdasági agrár-vidékfejlesztési támogatásokkal összefüggő végrehajtási feladatokat ellátó hatóságnak tudomásul kellett bírnia a határidők és kérelmek egymásra épülő speciális jellegéről, és ezért vele szemben magasabb az elvárható gondosság mértéke. Az alperes jogellenes eljárása, a késedelme az ügyfél jogosultságának a megszűnését eredményezte, ezért jogszerűen állapította meg a jogerős ítélet az alperes kártérítő felelősségét. Téves az alperesnek az elutasított támogatási kérelem után benyújtható területazonosítási és kifizetési kérelmek elbírálására vonatkozó, feltételezéseken alapuló álláspontja; a feltételezések szintjén sem állapítható meg, hogy milyen eredménnyel zárult volna, ha az első fokon meghozott elutasító támogatási kérelem alapján nyújtja be a felperes a területazonosítási kérelmet, illetve kifizetési kérelmet. Helyesen állapította meg azt is a jogerős ítélet, hogy a kármegosztás feltételei nem állnak fenn. A felperes az alperes határozataival szemben a jogorvoslati kérelmeket benyújtotta,

jogorvoslati jogával minden döntés ellen élt és nem volt olyan felróható magatartása, mulasztása, amely kármegosztásra alapot adna. Nem szolgálhat kármegosztás alapjául a felperesnek az a magatartása sem, hogy az alperes elsőfokú, a támogatási kérelmet elutasító határozat után, a jogerős döntéséig (2009. június 25. és 2010. május 27-e közötti időszakban) nem nyújtott be területazonosítási és támogatási kérelmet, de nem állapítható meg a felperes terhére az együttműködési kötelezettség megsértése sem. A bíróság a tényállást kellően feltárta, és azt a rendelkezésre álló bizonyítékok Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti értékelésével megalapozottan állapította meg, és az indokolási kötelezettségének is eleget tett, ezért a Pp. 221. § (1) bekezdésének rendelkezése sem sérült.

A kifejtettekre tekintettel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okok miatt nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperest a felperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2015. március 5.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

kúriai tisztviselő
HM